

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hírlap.
Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdi-Vásárhely, 1901. Április 4.

Csütörtök.

XX. évfolyam. 27. szám.

Előfizetési árak:

Érész évre 10 korona. Félévre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyes szám ára 10 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények, úgy az előfizetési és hirdetési pénzek ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájába küldendők.

Hirdetmények díja:

4 hasábos petitsorért, vagy annak helyéért 10 fillér.
Nyilttér sora 30 fillér.
A hirdetmények s nyiltterek díja előre fizetendő.

A közigazgatás javítása.

A bürokratizmus Babeltornya kezd ingadozni, dűledezni. A minden rendszertelenség nélkül kibocsátott miniszteri rendeletekben, utasításokban, községi és törvényhatósági szabályrendeletekben szét-szórt mindenféle bürokratikus intézkedések annyira fölhalmozódtak, hogy azoknak pusztá áttekintése is majdnem lehetetlen. S mint valami összekuszált őserdőben a vándor, úgy tévedez a közigazgatási tisztviselő a paragrafusok ezen beláthatatlan rengetegében.

Egy pár példával megvilágíthatjuk a helyzetet. Így, ha csak a közigazgatási hatóságok elé utalt kihágási eseteket vesszük, azt tapasztaljuk, hogy a kihágási büntető-törvénykönyvön kívül a miniszteri rendeletekben és a törvényhatósági szabályrendeletekben, mint kihágási jogforrásokban, több mint ezer saját faj (sui generis) kihágási eset van megállapítva.

A kihágások körülbelül egy ötöd-részt képezik a közigazgatási hatóságok teendőinek. Hol van még a többi ezer és ezerféle közigazgatási ügy, a melyekről tüzetes nyilvántartásokat kell vezetni, időszaki jelentéseket tenni, az ügyeket érdemben elintézni stb. Évtizedek óta ezek a teendők folyton szaporodnak, ezzel kapcsolatban a tisztviselői létszámot szakadatlanul szaporítják. De mindennek dacára már a díjnokok egész raja, az írógépek behozatala sem képes megkönnyíteni a munkahalmazot, mely a közigazgatási tisztviselői kar vállára nehezedik és majdnem elviselhetetlenné lett. A közigazgatási tisztviselő ezen mindenféle kezelési munkák következtében nagyon természetesen minél kevesebb gondot tud fordítani az ügyek érdemben való elintézésére.

Pedig a cél csak az lenne, hogy minél alaposabban intézzék el a közigazgatási jogvitás ügyeket. Már most, ha valaki komolyan hozzáfog a mai közigazgatási rendszer megjavításához, annak mindekszer számot kell vetni azzal, hogy legelőször is ezen elviselhetetlen terheken könnyítsen. És Széll Kálmán a közigazgatás rendezését azzal kezdte, hogy a közigazgatási eljárás egyszerűsítéséhez fogott. Ez erős gyakorlati érzékre vall, mely a miniszterelnöknek kitűnő sajátossága.

Készen van egy javaslata, amelyet husvét után a képviselőház elé fog terjeszteni alkotmányos tárgyalás végett. Ezen javaslatban először is a közigazgatási ügyekben való jogorvoslatokat rendezik. Megszüntetik azt a rendszertelenséget, hogy kihágási ügyekben annysokféle bíróság ítélkezék. Megszüntetik a főlebbezési fokozatok különféleségét. Egy-séges határidőket állapítanak meg a feljelentésekre és a főlebbezésekre. Behozzák a kihágások terén a büntető parancs intézményét. Midőn idézés nélkül róják ki a büntetéspénzt. Szabadságában áll terheltnék tárgyalást kérni. Rendezik a büntetéspénzek kezelésének, nyilvántartá-

sának és elszámolásának módjait és pedig minden gyakorlati esetre egységes alapon.

Minden bírságpénzt két részre osztanak. Az egyik felét kapja az illető község, a másik felét pedig beteszik az állampénztárba, ahonnan a törvényben meghatározott célra kiutalványozzák akkor, ha az illető miniszter kéri.

Javítani fogják a községek és megyéknek általános ügyvitelét, különösen a gyámügyi ügyvitelt szabályozzák. A kézbesítésre hozzák a postaintézményt és a közigazgatásban a telefont minél sürbben alkalmazzák. Felhasználják a modern technika vívmányait, a közigazgatás menetének egyszerűsítése és gyorsítása céljából.

Nálunk első feladat az, hogy a sok felesleges kezelési munkától megszabadítsuk a közigazgatást. Igen helyesnek tartjuk azon intézkedést, hogy ezután minden törvényhatóságnak hivatalos lapja lesz, a melyben a rendeletek és hatósági parancsok közzétételnek. Ezeket nem kell közölni többé egyenként a községekkel és járássokkal. Mindenki fogja tudni, hogy a szükséges rendeleteket hol keresse. Nem szükséges többé, hogy levéltárakban és irattárakban kutassunk egyes agendák után. Mert azokat évek múlva is megtalálhatjuk a hivatalos lapban, mely ezer és ezer példányban közkezen forog.

Hasonlóképen helyeselni tudjuk, hogy a vármegyék és városok többé pénztárakat nem kezelnek és számvéviségekkel nem bírnak. Az összes megyei és városi pénzek ugyanis az adóhivatalokban lesznek elhelyezve és az alispán és a polgármester utalványára és állami számvéviségek ellenőrzése mellett fogják kivenni a pénzeket. Nagyobb garanciát alig képzelhetünk az árvapénzek megőrzésére nézve, mint a közpénzek állami kezelését.

Egyszerre meg fog szűnni az árvapénzek elsikkasztásának még a lehetősége. Az adóhivatalban lehetetlen a pénzek hűtlen vagy szabálytalan kezelése, mert erre azonnal rájönnek. Az állami pénzkezelés és az állami számvéviség mondhatni katonailag van fegyelmelve.

Ime a vármegyékben egyszerre államosítva lesz a pénzkezelés és számvéviség, valamint a posta útján való kézbesítési szolgálat. A megyei és városi tisztviselőknek ismét egy nagy csoportja megy át állami szolgálatba. Az államosítást ime lassanként majdnem észrevétlenül meghozza a csendes idő. És az államosítás, melyet a muniicipisták oly hevesen ellenéznek elfogadni, mert azt célszerűnek kell tartani mindenki részéről.

Ezen a nyomon haladva, elérjük rég óhajtott célunkat, hogy Magyarország általános közigazgatása egységes, modern alapokra helyezzessék, államosíttassék. Ez elől kitérni majdnem lehetetlen, hisz a fejledező életviszonyok kényszerítenek bennünket az államosításra. Még egy lépés előre; a tisztviselők kinevezésének behozatala, és az államosítás be lesz fejezve az egész vonalon.

R.

Budapest, április 1.

A szabadelvűpárt értekezlete. A szabadelvűpárt tegnap tartott népes értekezletén, Bessenyei Ferenc országgyűlési képviselő előadta a Rakovszky Istvánnal folytatott beszélgetés történetét.

Kijelentette, hogy ő nem suttymóban, de hangosan tette tréfás megjegyzését. Sajnálatait fejezte ki a fölött, hogy elmondott éleztét rosszul alkalmuhták.

A párttól és Hegedűs minisztertől Bessenyei bocsánatot kért.

Hegedűs miniszter szólalt fel ezután, kijelentette, hogy bebizonyítva látja a Bessenyei intenciójának ártatlanságát és erős megrovó szavai, melyeket a parlamentben használt, Bessenyeire nézve elvesztették súlyukat.

Sajnálja, hogy az egész ügyet a Házban fel-említették, de az alaptalan gyanúsítások rendkívül felingerelték.

Még egyszer sajnálatát fejezi ki és kéri a szabadelvűpárt bizalmát továbbra is. (Hosszantartó, zajos helyeslés és éljenzés.)

Széll Kálmán miniszterelnök állott fel szólásra ezután. Kijelentette, hogy az incidens elintéztnek tekinti.

Tanulságul, kéri a párt tagjait, hogy a kormány iránt mindenkor viseltesseken bizalommal és minden kérdésben magához a kormányhoz forduljanak felvilágosításért. Csakis itt és nem más helyt beszéljék meg a dolgot. (Általános helyeslés.)

Ezzel az értekezlet véget ért.

A parlament vakációja. A képviselőház az elnök előterjesztésére elhatározta, hogy legközelebbi ülését április hó 18-án fogja megtartani s akkor folytatni fogja az Adria szerződésének becikkelyezéséről szóló törvényjavaslat részletes tárgyalását. A képviselők husvétii vakációja tehát tizennyolc napig fog tartani, a mely bizonyára elég idő arra, hogy az izgatott kedélyek addigra lecsillapuljanak.

KÜLFÖLD

Uj alkotmány.

Belgrádban vagy tiz nap óta értekezleteket tartanak a királyi konakban, melyeken az összes főbb szerb politikusok és a kormány tagjai vesznek részt. Az értekezletek tárgya egy új alkotmány, melylyel népet akarja meglepni Sándor király. Ezt az új alkotmányt királyi ukázzal szándékoznak oetroiálni s tartalmát a következőkben körvonalozhatom:

1. A törvényhozás két házról áll. A felsőházba az uralkodó nevez ki 30 tagot, 20 tagot az alsóház választ.

2. Az alsóház csak választott képviselőkkel áll és minden közigazgatási kerület (megye) az öt szám szerint megillető képviselőkön kívül köteles még egy, bizonyos meghatározott minősítéssel bíró képviselőt küldeni.

3. Az új alkotmány biztosítja a sajtószabadságot; a gyűlekezés, tanácskozás, választás szabadságát. A választások titkos szavazás útján történnek.

4. A passzió választási jogosultságra nézve a cenzust 60 denárban (frank) állapítja meg az új alkotmány.

5. Az alsóház által megszavazott javaslatok csak akkor bírnak törvényerővel, ha azokat a főrendiház is elfogadta.

Beavatottak szerint az új alkotmány életbeléptetése azért történik oetroi útján, hogy elkerüljék azokat a megrázkódásokat, melyeket itt az alkotmánykérdések rendszeren előidéznék szoktak.

A Székelyföldi ipar fejlesztése.

— A marosvásárhelyi iparkamarának Hegedűs Sándor miniszterhez intézett feltételezéséből. —

Háromszék megye.

(Folyta tás.)

Háziipar.

Kézdivásárhelyt a háziipar igen jelentéktelen, de annál kiterjedtebben üzik a kézdi járást keletről határoló erdőség borította hegyláncolat aljában fekvő Osdola, Hilib, Gelence és Haraly községek szegény lakói.

Kamaránk kiküldöttjei meglátogatták ezen kis községek közül Gelencét és Haralyt.

A látottak mélyen elszomorították. A lakások részben üresen állanak, lakóik elszédtek, legnagyobb részben Oláhországba.

Ezen községekben háziiparilag férfi, nő egyformán fából dolgozik. Főképp a kádár ipart üzik, de készítenek zsindelyt is.

A legnagyobb sérelmük, hogy nehezen és drágán jutnak a fához. Az erdő birtokosok vagy eladták erdősegeiket nagy vállalkozóknak, vagy maguk saját fűrésztelepeiken dolgoztatják fel fűrészárúnak, miért is a szegény kis vevővel nem igen állnak szóba s ha igen olymagas árakat követelnek, — egy-egy rönkört 25—30 Kt. — hogy annak feldolgozása mellett csak alig tengetik sanyaru életüket, hozzájárulván még, hogy egy-egy fuvarért, mely áruikat a távoli piacokra szállítja értékesítés végett 20—25—30, sőt 40 koronát is kell fizetniük.

Sajnos azonban, hogy igen gyakran még ily magasárakon sem juthatnak fához, így aztán a szükség ráhajtja, hogy román területre tiltott uton próbálják azt beszerezni. Ámde a román hatóságok emberei szigorúan őrködnek és jaj annak, a ki rajta veszt. Azt, ha — miként ép látogatásunk előtt is pár nappal előbb megtörtént — románok elfogják, megkötözik, kegyetlenül elverik, börtönbe vetik és mindegyféleképpen kiozzák, lovát, szekert elkoazzák, szóval gondoskodnak róla, hogy abból több ember ne legyen.

Ezen fölül az igazán mostoha viszonyok közt élő szegény háziiparosokra a pénzügyi közegek, akik ezek sanyaru viszonyaival bizonyára ismeretlenek, 8—8 korona kereseti adót vetnek kis azt töltik kiméletlenül be is hajtják, holott mint háziiparosok kereseti adót fizetni nem kötelesek.

Ezek az okai annak, hogy a nevezett községek lakói egymásután, szíváfájdalommal bár, átköl-

töznek, Rumániába, a hol iparukhoz kaphatnak fát olcsóbban és kész portékájukat könnyebben és jobban értékesíthetik s így saját megélhetésüket is jobban biztosítva látják.

Ezen szerencsétlen háziiparosok megmentésére és másnemű, a vármegyében szorványosan még üzőt háziiparok föllendítésére egyedül alkalmasnak kínálkozó mód volna, ha vármegyeyileg Sepsiszentgyörgy székhellyel egy háziipari szövetséget létesítenének, mely megfelelő állami támogatás mellett, maga vásárolná a háziiparosok részére a feldolgozandó anyagot s feldolgozás után az előre megállapítandó munka árában vissza váltaná, további értékesítéséről pedig maga gondoskodnék.

Örley János kerületi kir. iparfelügyelő által ez, mint indítvány Háromszék vármegye iparfejlesztő bizottságában föl is vettették, hol rokonszenves fogadtatásra talált, tehát sikere elé, ha lesz aki ezen ügy szolgáltatára áll reménnyel nézhetünk. Bizunk abban, hogy ez Nagyméltóságod részéről helyesléssel találkozik és pártolásra találand.

(Vége köv.)

Irodalom.

Előfizetési felhívás. Lapunk kitűnő munkatársa Ürmössy Lajos egy nagyszabású munkára hirdet előfizetést. „Erdélyi Hírlapirodalom” ezim alatt az 1790. évtől kezdve, a mai napig Erdélyben működő szabadelvű irányú lapokat, azoknak keletkezéséről, történetéről sorolja fel a nagy mű, melyen a fáradhatatlan író már évek óta dolgozik. Az érdekes munka, mint kultur-historiai mű is rendkívül becses, s Erdély társadalmának hü képét tárja fel az olvasó előtt, úgy a múltban, mint a jelenben.

Az „Erdélyi hírlapirodalom” most van sajtó alatt s előfizetési ára: 4 forint = 8 korona, mely összeg a szerző nevére (Kolozsvár, Rákóczy-ut 1. szám) előre beküldendő. Nem előfizetők a munkát drágábban szerezhetik meg.

VIDÉK.

A csernátóni bölcsék határozata.

— Ajánlva a megyei t. közigazgatási bizottság figyelmébe. — Alsó-Csernátón, 1901. márcz. 28.

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Szűgyenlem leírni, hogy a mit itt elmondok, az éppen Háromszék megyében történt meg, most

a XX. század elején. De megtörtént, s nehogy még akadon több ilyen is, a tanügy tekintetében elég magas színvonalon álló a szép vármegyében, *elretentő példaul* leírom a felcsernátóni bölcsék tanácsa, vagy közigazgatási nevén: községi képviselőt márcz. 9-én tartott gyűlésének idevonatkozó bölcs határozatát és eslekedeteit.

Felcsernátón község 1898-ban elhatározta, hogy a községi iskolához egy 3-ik tanítói (lehetőleg tanítónői) állást rendszeresít. A tanítónő fizetését állami segély terhére állapítják meg, míg *tisztességes* lakásról gondoskodni a község kötelezte magát. A miniszter megadta az állami segélyt. A tanítónői állást be is töltötték 1900. tavaszán N. R. okl. tanítónővel, a ki azóta teendőit közmegegyezésre teljesíti is. A tanítónő fizetését kapja rendszeresen, de lakásról, tisztességes lakásról, a község egy kerek éven keresztül nem gondoskodott. Erről a kir. tanfelügyelőség útján tudomást szerzett a megyei közigazgatási bizottság s 398/1901. sz. rendeletében fölhívta a község képviselőt, hogy a tanítónő esedékes lakbérét azonnal utalja ki s fizesse meg.

Nosza, összeül a képviselőt márcz. 9-én s kimondja a következő határozatot: „A község tisztességes lakást ígért, s miután a lakás a községi iskolában kijelölve volt, de N. tanítónő nemhogy lakbér átadását kérte volna, sőt még ez ideig azt sem mondta megválasztása óta: itt vagyok (!) S minek utánna nevezett tanítónőnek a természetbennit lakásról gondoskodva volt s hogyha általa igénybe nem vétetett, arról a képviselőt nem tehet s ebből kifolyólag nem hajlandó lakbért fizetni.”

Igaza van a képviselőtestületnek. A tanítónő tényleg azt se mondta a képviselő uraknak, hogy: *itt vagyok*. Tény, hogy nem ment el a képviselő urakhoz *vizitálni* és *kunyorolni*, hogy adják kinek a lakbérét. Ez mind igaz. De hol van az megírva hogy a tanítónő köteles a képviselőt tagjainál vizitálni s bejelenteni, hogy: itt vagyok? Erre sehol, még az udvariasság kátéjában sincs paragrafus. A tanítónő felettes hatósága az iskolaszék, a községi képviselővel semmi köze. Hogy kihez ment vizitálni: az az ő magán dolga s az marad jövőre is, bármennyire fájjon is a képviselő uraknak. Ilyen dolgot egy magát komolynak tartó testületben jegyzőkönyvbe venni csak Felcsernátónban lehetett.

Az is igaz, hogy a községtől az iskolában kijelölt természetbennit lakást a tanítónő nem vette igénybe, de — s épen itt világosodik ki a képviselőt tulságos nagy bölcsége — nem is vehette, mert a *képiselet ugyanazon szobát jelölte ki a tanító-*

T Á R G Z A.

Egy különös végrendelet.

— Napló töredék. —

Közli: Barthalis János.

(Folyt. és vége.)

Ha aztán hiszékeny, tapasztalatlan, hálás nőhallgatóra talált, azt úgy kioktatta a férfiak hibáiról — melyeket elefant nagyságúra növesztett meg — azt úgy ellátta jó (!) tanácsokkal a családi életben követendő mihez tartás tekintetében, hogy férj uramnak még a hajaszálai is égnek meredeztek, mikor a prókátorosan kitanított menyecske otthon elő kezdte szedni tudományát.

Ha látta, hogy a „medicina” nem elég erős, akkor megduplázta. Ha ez sem használt, akkor meg a „házi kurához” fordult. A kiszemelt áldozatot erkölcsi oldaláról támadta meg. — S mert tudta, hogy az ilyen fegyver vissza felé szokott sülni, azért nagyon óvatosan bánt vele. Juczi néni csak a láthatatlan, a titokzatos mozgó erőt képviselte. A fedozetről jó előre gondoskodott.

Hanem azért a nyíl oda talált, a hova szánva volt. A mámi pedig kárörvendve nevetett, mikor senkisémet látta.

Ezek miatt a barátait úgy kellett változtatnia, mint a fehérneműt. De ez nem busította őt. „Gombház, ha leszakad lesz más,” — dudolta magában — daczos fejrázással.

Hogy aztán a vén anyóka tudott mindenkiről rosszat mondani, s mindenkit lerántani a sárga föl-

dig; meg hogy: minden ember — még a ma született csecsemő is — rossz, és kárhozatra méltó, s hogy csak ő volt a Teremtésnek legigazabb és legkifogástalanabb alkotása, — azt már annyiszor elmondta, hogy a világ feltétlenül elhitte neki, — mondja a napló.

De hogy a Juczi néni férjének otthon minő égi boldogságban és nyugalomban lehetett része, arról a barátnő naplója csak sejtelmyszerűen nyilatkozik meg e pár szóban: „szegény bátyámuram!” Nem mert a tárgyról kimerítően írni. Pedig Juczi mámi már a temetőben pihente az életében jól megérdemelt csendes nyugalom, mikor a napló megirattott. A barátnő még a halott szellemétől is félt. Azért nem bátorkodott papírra tenni minden gondolatát. Valószínűleg keserves tapasztalatok tanították meg erre.

Hanem azért: az elhallgatott valóságba vilanyfény sugaraként világít be a napló utolsó fejezete.

— „A krimi háboruban, Szebasztopol ostrománál, a Malakoff erőd ellen intézett rohamban szegény bátyámuram egy gyilkos orosz golyótól melten találva elesett. Mellette álló bajtársa, ki rokona is volt neki, az elbukott vitézt ölébe kapva kivitte a golyózáporból. — A halálra sebesített vitéz arczán égi gyönyör dermedett a halálvivódás nehéz peczeiben s boldogan susogta rokonának.

— Óh, miért késett ilyen sokáig a szabadító, az édes halál. . . .

És azzal meghalt. Arczán pedig ott maradt a boldogság megidvezült mosolya. . . .

De Juczi néniért azért egy árva szóval sem emlékezett meg a haldokló vitéz.

A bajtárs aztán eltemette a hullát, külön sírba.

A háboru vészmadarai is eltűntek. Az életben maradt rokon is hazatérhetett családjá körében. Juczi néni pedig egy rettentő gondolat fogalmazott meg az agyában.

— Hát ha az imposztor rokon, fiatal esinos leányok mellé temette bátyámuramat, kik a szövetséges hadakat akkor nagy számban rajzolták körül, s nem egyelte ott halálát. No még az volna a fájtosabb a dologban.

Nem is késett a rokon utmutatása mellett, nagy költséggel, s utánjárással haza hozatni a már boldogan elphent férj földi maradványait, s azt — hármass koporsóban — olyan helyre földeltetni el, egy igen mély sírba, — hol még csak a közelben sem feküdt halott nő.

Mikor aztán Juczi néni is érezte, hogy az ő szíve dobogása és nyelve pörögése is szűnő félben van, s jön a nagyszámadás napja és jön ám az a nagy kaszáju csontos ember, a ki még az ő méregbe mártott nyelvétől sem fél, — úgy intézkedett, hogy néhai férjével egy közös sírban temessék el.

Ez nagyon jámbor ohajtás volt, s nagyon természetes. De a végrendelet utolsó sorai még a legbátrabb férfiak szívét is megdöbentették.

— A z o n b a n: ne a férjem mellé helyezzenek örök nyugalomra — szölt a kéréletlen végrendelet — hanem föléje, a — koporsója tetejére.

Ugy történt.

— No, a szegény bátyámuram — így végzi a naplót a barátnő — onnan ugyan meg nem szokhatik kend a női kísértetekhez bizalmas „tété a tété”-re — soha, de soha!

nőnek lakásul, a melyben tanítványait is tanítania kell! Tanítónői tisztességes lakás és tanterem egy szobában: van-e valahol kerek e világon. Felelni is fölsőleges e kérdésre, de hogy a felelősnéni képviselőt azt hitte, hogy lehet ilyen unikum is, az a fentiekből elég világosan kitűnik.

Tény az is, hogy a tanterem mellett volna egy kicsiny kamaraszobácska: de ezt csak a felelősnéni képviselőt minősítheti tisztességes tanítónői lakásnak. Másutt — a törvény értelmében — 2 szoba, konyha, kamara s egy negyed holdnyi kert képezi a tisztességes tanítói lakást.

S hogy az eddigi bölcskedéseknek koronája is legyen: a képviselőt megbízásából Rákosi és Magyarossai uraimék elmentek a tanítónőhöz alkudni, hogy engedjen el valamit a lakbérből!

A tanítónő kisasszony természetesen jóízű mosolylyal fogadta a deputáció kérését, de — s ez is természetes a törvényre hivatkozással, nem ment bele az alkuba. „Ez a kisasszony, úgy látszik, mégis tanult valamit, mert tudja, hogy mi a törvény.” Ezzel a monologgal távozott a két deputátus, kik különben maguk is szegyenkezve végezték megbízatásukat.

Ez a valódi tényállás. Leírtam, hogy ne csak a képviselőt, jegyzőkönyvből, de az igazságnak megfelelően a másik fél részéről is, legyen tájékozva a közigazgatási bizottság

Csernátóni.

Felhívás előfizetésre.

Az új évnegyed közeledése alkalmából előfizetésre hívjuk föl városunk és vidéke közönségét s általában a székelységi barátait.

Két évtizede már, hogy a „Székelyföld” mint a szabadellő eszmék hirdetője, az országos szabadellőpárt egyik vidéki organuma, a székelységi közművelődési és közgazdasági érdekeinek szolgálatára megalapított s e hosszú időn keresztül, ha szerény eszközökkel is, de mindig becsületes igyekezettel törekedtünk arra, hogy igénytelen, de hazafias munkásságunkkal olvasóink bizalmát kiérdemelhessük. Hogy mennyire sikerült ez, nem a mi feladatunk megítélni. Részünk-ről, a már 20 éves multtra való visszatekintéssel, kedves kötelességünk annak kijelentése, hogy a mi sikert fölmutathattunk, abban jelentékeny része van lapunk t. olvasóközönségének és munkatársainak, kik anyagilag és szellemileg támogatták lapunkat. A midőn ezt hálás szívvél konstataljuk, egyúttal bizalommal kérjük az új évnegyed alkalmából ismételtén a szíves támogatást.

Igen-igen ohajtának nagyobb terjedelművé tenni, magasabb színvonalra emelni lapunkat, mert ezt, — érezzük, — a székelységnek hova tovább mind jobban növekedő bajai is megkövetelnék. De ezt csak azon esetben tehetjük, ha lapunkra minél többen előfizetnek.

Lapunk előfizetési díja jövőre is marad a régiiben.

Negyed évre: 2 korona 50 fillér.

Fél évre: 5 korona.

Égész évre: 10 korona.

Ismételtén kérjük a t. közönség becses pártfogását.

Kézdivásárhely, 1901. ápril 3.

A Székelyföld szerkesztősége és kiadóhivatala.

NAPI HIREK.

— Kinevezések. A király Sztupjár Samu, marosvásárhelyi alügyészt a csikszeredei kir. törvényszékhez kir. ügyészszé, Márton Imre, csikszeredei kir. járásbíróssági aljegyzőt a kőhalmai kir. járásbíróssághoz aljárásbíróvá, a sepsiszentgyörgyi kir. pénzügyigazgató Györgyakab Ignác sepsiszentgyörgyi lakost az ottani kir. adóhivatalhoz gyakornokká nevezte ki.

— Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Balási Gyulát, a fotosi, áll. isk. jeles képzettségű tanítóját áthelyezte a Bőjtőné Leher Czeczil elhunytával megüresedett tanítói állásra a sepsiszentgyörgyi áll. elemi iskolához.

— A legújabb repülőgép. Szenzációs hírt olvastunk a Pesti Napló vasárnapi számában Köpeczi Bócz József-nek, Kézdivásárhely város hiva-

talon kívüli rendőrkapitányának nevével kapcsolatban. A Pesti Napló fenti cizmen a repülőgép problémájával foglalkozva, elmondja, hogy Dr. Martin Lajos kolozsvári egyetemi professzor tett évekkkel ezelőtti kísérletet az ő repülő kerekével; majd tovább így folytatja: „Most hírét vettük annak, hogy egy másik erdélyi ember is már tízenyolcz év óta foglalkozik a problémával. Köpeczi Bócz József a neve és Kézdivásárhelyt rendőrkapitány. Levelet irt nekünk, melyben azt írja, hogy erős hite és meggyőződése, hogy tízenyolcz évi tapasztalatai, kísérletei és számításai csálni nem fognak és hogy repülőgépe teljes precizitással fog működni. Megküldte repülőgépe rajzát is, melyből kitűnik, hogy ő is a madarak repülésére alapítja a gépét. Két hatalmas szárny tűnik fel a repülőgépén, mely a madár alakjára emlékeztet. A gép működéséről kritikát csak akkor lehet majd mondani, ha első útját a levegőben meg fogja tenni.” Mi e hírt természetesen fenntartással közöljük, mert bár a tudós feltaláló körünkben él, azt hisszük, hogy egy könnyelmű tréfát ütök nevével.

— Nagyheti istentiszteletek. A nagyheti istentiszteletek és szertartások sorrendje a róm. kath. plébániái templomban a következő lesz: Nagycsütörtökön: reggel 9 órakor nagy-mise, utána oltárfosztás. Nagypénteken: reggel 8 órakor kezdődnek a szertartások a Passió eléneklésével. A passiót a 48-as ifjusági dalkör adja elő. A szertartások végzetével a szent-beszédet Rada Elek s. lelkes fogja tartani. Délután 3 órakor Lamentatio, 6 órakor este a szent-sírnál litánia. Ezután az oltári szentség nagy ünnepélyességgel visszavitetik a sekrestyébe. Nagyszombaton: reggel 6 órakor a legméltóságosabb oltári szentség a szent-sírnál imádságra elhelyeztetik. Az ünnepi szent-mise 7 órakor kezdődik a tűz, a husvéti gyertya, Krisztus öt szent sebt jelképező tömjéngerezek szentelésével, az angyali dicséret eléneklése a szentírás jósálatok olvasásával. Este 6 órakor a feltámadás ünnepe, körmenettel, kedvező idő esetén a piacztérre, mely ez alkalomra ki leend világítva. Husvét vasárnap: reggel 10 órakor ünnepélyes nagymise. A szent-beszédet Tamási Imre plébános tartja. Délután Vesperás. Ugyanigy husvét másnapján is. A szent beszédet ekkor Rada Elek káplán tartja. Husvét harmad napján, 10 órakor szent mise.

— Az új ágyuk. A N. F. Presse azt írja, hogy a jövő évben, vagyis 1902-ben más új ágyuk gyártásához fognak. Az anyagra vonatkozólag még nem történt végleges megállapodás. A katonai szakkörök egy része az acélbronzot, a másik része az öntött-acélt véli jobb nyersanyagnak. Összesen kétezer-tíz ágyú beszerzéséről van szó, amit fokozatosan háromezerre akarnak fölemelni. Minthogy az új gyorstűzelő ágyuk kezeléséhez nagyobb mennyiségű lőpor szükséges, a lőszertartókat is át fogják alakítani. Az előirányzott összeg a 100—120 millió korona között fog kulminálni.

— Bimbóhullás. Két kedves ártatlan kis fiu korai elhunytáról vettünk részvételt szomorú hírt. Az egyik: Szöcs Dezső, kézdivásárhelyi Dr. Szöcs Mózes, dicsőszentmártoni kórházi igazgató főorvos és neje szül. Jancsó Irén egyetlen gyermeke. A másik: Szabó Samu, Ifj. Szabó Sámuel iparos polgártársunk és neje szül. Jancsó Mária 2 éves kis fia. Mindkét kedves gyermek tudgyuladás következtében hunyt el, szülik és nagy szülik nagy bánatára. Temetésük nagy részvételt történt meg.

— Áthelyezés. Kobány Mihály sepsiszentgyörgyi volt óvóké. mintáóvót a közokt. miniszter áthelyezte a hatvani áll. kisdudóvóhoz.

— Fényes táncostély, kitűnő multság lesz, a melyet husvét másodnapján rendez a kézdivásárhelyi kereskedő-ifjak társulata, a derék elnök: Fejér Antal lelkes vezetése alatt. Az előkészületek nagy részben be vannak fejezve s az előjelekből ítélve e multság egyike lesz a f. évben rendezett táncvígalmak legsikerültebbjeinek. Városunk és vidékéről igen nagy számú intelligens közönség készül részt venni s mi is ismételtén szívesen ajánljuk a nemes ifjuság e multságát a közönség támogatásába.

— Összeégett gyermek. A szülői gondatlanságnak egy szomorú következtéséről adunk újabb hírt. Bálint Ferenc és felesége eltávoztak Karatánál egyik szomszéd községbe s egyedül magára hagyták Andrást nevű 3 éves kis fiukat. Az ajtót

reázták. A kis gyermek valahogyan hozzájutott a gyufához, gyújtogatni kezdte, egy lángtól megnyult az ingecskeje s mire szülői hazaértek, a szerencsétlen fiu egészen összeégve hevert a padlason. Az ártatlan kis gyermek iszonyu kínok között mult hó 28-án kiszenvedett. Gondatlan szülői ellen megindították a vizsgálatot.

— Táncmulatság. Pákében, 1901. évi április hó 7-én a község háza disztérképében az „E M K E” daloskör, könyvtára gyarapítására másorral egybekötött zártkörű táncmulatságot rendez a következő másorral: „Mikép feledném el őt” Bartalstól; előadja a vegyeskar. Melodráma, előadja: Kovács Gyula áll. tanító. Népdalegyveleg, előadja a férfikar. Tréfás szavaltat, előadja: Csomós Rózsika. „Csendes éj lehel reám,” előadja: a vegyeskar. Monolog: Oh azok a nők! előadja: Fejér Albert. Monolog: Oh azok a férfiak! előadja: Mirese Mariska. Népdalegyveleg, előadja: a férfikar. Tánc. Belépti díj: Személyjegy 1 korona; családjegy (4 személy részére) 3 korona. Kezdeté este 7 órakor. Hideg ételekről és italokról gondoskodva lesz. Felülfizetések a nemes ezél érdekében hálás köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak.

— Megőrült főispáni titkár. Dindár Béla marosvásárhelyi főispáni titkáron már hónapok óta nagyfokú idegességet észleltek a környezetében levők. Pár hét előtt az agylágyulás tünetei jelentkeztek, míg végre a napokban megőrült. Fölzállították egyelőre a kolozsvári elmekórtani intézet megfigyelő osztályába. Az intelligens ifju ember szerencsétlen sorsa iránt a részvét általános.

Működvelői előadás. Nagy-Borosnyón 1901. április 8-án (husvét másodnapján) a község háza nagytérképében az evangélium szerint reformált egyház védnöksége alatt jótékonyezésként működvelők által előadatik a Czigány, eredeti népszimű 3 felvonásban. Irtá Szigligeti Ede. Előadás után tánc reggelig. A színlap meghívó is a bábra.

— A méter és a sing. Huszonöt éve is elmult már annak, hogy az egész világon megállapították a hosszmetért egységül a métert, de azért még sok helyen számítanak a régi singgel és rőffel. A kereskedelmi miniszter most körrendeletben értesítette a törvényhatóságokat, hogy ezentul mindenütt csak a métert szabad alkalmazni a közhasználatban, s a kereskedőt, a ki a singet és rőft használja, megbüntetik, mert egy negyedszázad alatt már a falusi köznép is teljesen hozzászokhatott a méter használatához.

— Halálozások. Maksai idősebb Gotsmán Mihály földbirtokos tevékeny, munkás élete 73-ik évében, márcz. hó 28-án, Maksán, elhunyt. — Alcsernátóni Vajda Juliánna, öz. Vajda Lajosné alcsernátóni földbirtokos leánya, élete 37-ik évében, márcz. 31-én, jobb létre szenderült. Temetése április 2-án délután volt nagy részvét mellett.

Budapesti Napló. Az az ujságíró-gárda, mely a maga erejéből megalapította a Budapesti Naplót, mesés sikert ért el. A Budapesti Napló friss és megbízható értesülései, lelkes, temperamentumos, komoly tartalmas, hatásukban valósággal szenzációs politikai cikkei, amelyek nyomatókossá teszik a politikai sulyra döntő jelentőségű ujság véleményét, tárczarovatának magas irodalmi színvonala, gazdag informatív anyaga, kitűnő értesülései, kimerítő, ötleletes, változatos, eleven rovatai s mindenrendű közleményeinek változatossága és folyton gyarapodó bősége: napról-napra ékesszólóan tanuskodnak arról, hogy a Budapesti Napló fényesen megfelel a legvérmesebb várakozásnak is. A Budapesti Napló szerkesztősége és olvasó-közönsége közt páratlanul meleg és szíves viszony fejlődött ki. Naponként jelentkezik ez a Szerkesztői üzenetek rovatában.

A Budapesti Napló páratlanul álló kedvezményt juttat előfizetőinek azzal a meglepetéssel, hogy kivétel nélkül valamennyiüket biztosítja a Mannheimi Biztosító Társaság magyarországi képviselőségénél baleset által okozott rokkantság és baleset által történő halál esetére 2000 korona erejéig. A biztosítás egész költségét a kiadóhivatal fedezi és úgy a Budapesti Napló régi előfizetői, mint az újonnan belépők jogérvényes biztosítási kötvényt kapnak 2000 korona erejéig.

A Budapesti Napló szerkesztősége, amelynek belső tagjai: Vészi József, főszerkesztő, Braun Sándor, felelős szerkesztő, Ábrányi Emil, Clair Vilmos, Cerri Gyula, Erős Gyula, Fái Béla, Goda Géza, Gergely István, Hajdu Miklós, Holló Márton, Horváth

Elemér, Janovics Pál, Kabos Ede, dr. Kovács Jenő, Latzkó Andor, Lyka Károly, Márkus József, Molnár Ferencz, dr. Soltész Adolf, Sváb Tivadar, Thury Zoltán napról-napra egész erejét, egész lelkesedését, összes hírlapírói kvalitásait viszi a harcra. Hűségese szövetségese ebben a külső munkatársak díszes sorába. Ez a rugója a Budapesti Napló eddigi példátlan nagy sikerének és biztosítékának jövődjének. Olvasóink figyelmét újból is felhívjuk a Budapesti Napló-ra és ismételve a legmelegebben ajánljuk ezt az újságot. Olvasásra az újdonságok iránt érdeklődőknek és valóságos lelki épülésükre azoknak, akiknek a magyar hírlapirodalom magas színvonalában és magyar írók és újságírók hangyaszorgalmában kedvük telik.

KÜLÖNFÉLÉK.

Mozgó fényképek — műkedvelők részére.

A mozgófényképezés terén ez a legújabb szenzáció, amely alighanem az egész amatőrvilágot „mozgásba” hozza. Az aránylag rövid idő alatt világossá terjedt kinematografikus képek föltétele eddig sok úgyléggel, nagy apparátussal s még nagyobb pénzkiadással járt. Különösen a bosszu celluloid szárazlemez használata volt az akadály, amely a műkedvelő mozgófényképezését lehetetlenné tette. Az amatőrökön segített most egy zseniális fej, amennyiben föltalált egy új fényképező kamrát, a „Kamatograph”-ot amelynél a hosszú celluloid-lemez egy fényérzékeny korok üveglap helyettesíti, amely tetszésszerűen gyors forgásba hozható. Egy kis lenese veti a képet erre a lapra, amely, ha mozog, egy spirál segítségével egy képet a másik után vesz föl. Utóbbiakat úgy, mint a közönséges negatívot fejlesztik s róluk pozitívot vesznek. Ezt azután

beillesztik a kamarába és egy lámpa fényénél a fölvételhez hasonló mozgásba hozzák, mire az élőkép csakugy, mint a színházakban és mulatókban egy fehér lapra vetíthető. Egy forgó lemez körülbelül 600 képet vesz föl és pedig 12—14-et másodpercenként. A földolog, hogy a készülék ára és formája nem nagyobb a szokásos műkedvelő-apparátusokénál. A képek azonban oly kicsinyek, hogy nagy közönség előtt nagy vászonon nem igen lehet őket prudukálni, házi társaság ellenben nagyszerűen mulathat rajtuk.

A bacillusok legnagyobb ellensége a fény.

Ezt már régóta tudják, de sohasem bizonyították még be olyan meglepően, mint egy kísérlettel, melyet legutóbb végeztek. Fekete papírból betűket vágtak ki és pedig azokat a betűket, melyekből a „tifusz” szó áll, mert a kísérlet tifuszbacillusokkal történt és a betűket egy üveglapra ragasztották. Azután egy edénybe, amelyben gelatine volt, tifuszbacillusokat tettek. Ezt az edényt letakarták az üveglappal és úgy helyezték el, hogy a fény csak fölülről eshetett az edénybe. Ilyen módon azok a részek, melyek a fekete betűk alá estek, árnyékban maradtak. Az eredmény az volt, hogy a tifuszbacillusok azokon a részekben, hol a fény érte őket kipusztultak, a fekete betűk alatt azonban vígan tenyészték és teljesen kifejlődtek. A tanulságból az, hogy lehetőleg világos lakásban lakjunk, mert ahol fény és világosság van, ott a betegségek esirái nkpusztulnak.

A rezervisták öröme.

A hadügyminiszterium elismerésre érdemes, jóindulatu rendeletet adott ki. Eddig az volt szokásban, hogy a tartalékos- és a póttartalékosoknak, akármily messze is voltak a hadkiegészítő területektől, a régi ezredüktől, fegyvergyakorlatra mégis oda kellett bevonulniok. Így aztán megeseott, hogy 14 napi fegyvergyakorlat miatt

esetleg nagyon messzire kellett utaznia a szegény embernek, ha a kenyérkeresete elvitte őt az ezrede tájékaról. Volt ugyanis egy paragrafus, hogy a ki az ezredének kerületéből 150 kilométeren túl lakik folyamodhatik, hogy a fegyvergyakorlatot másutt szolgálja le, de erről igen kevesen tudtak. A hadügyminiszter elrendelte tehát, hogy a hadkiegészítő kerületektől távollevő, vagy nem állandóan ottlakó tartalékosokat hivatalból helyezték át ahhoz a csapatához, a melynek területén lakik. Az áthelyezést az idén december 31-én hajtják végre s azonnal minden esztendő október 1-én.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos ifj. Jancsó Mózes.
Főmunkatárs: Vajna Károly.

Nyílt-tér.*)

Egy néhány lemhényi polgár — kiknek bűnös manipulációit kiderítettem — abban találja gyönyörűségét, hogy névtelen feladásokat intéz ellenem a hatóságokhoz, melyekben engemet bűnös cselekmények elkövetésével és a hivatali visszaélések egész láncolatával vádol.

Mint hogy az ily fajta vádak szerzői ellen a törvény oltalmát igénybe nem vehetem, addig is, míg ezen passionatus urak neveit sikerülend kinyomoznom, mindazokat, kik aljas, piszkos és galád uton becsületelem bepiszkolásában részesek, a leghitványabb embereknek jelzem.

Lemhény, 1901. márczius 30.

Szántó Karoly,
körmegyező.

*) E rovat alatt közlöttékért felelősséget nem vállal a Szerk.

Sz. 5078—1900. tkvi.

Árverési hird. kivonat.

A kézdivásárhelyi kir. törvényszék, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Mike Gyula altorjai lakos végrehajthatónak, Bajesi Márton altorjai lakos végrehajtást szenvedett elleni 280 K. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében, a kézdivásárhelyi kir. törvényszék területén levő, Altörja község határán fekvő, az altörjai 1564. számú telekjegyzőkönyvben foglalt 2478. hrsz. a. ingatlanra 17 K., a 2777/1. hrsz. ingatlanra 29 K., a 3239. hrsz. ingatlanra 301 K., az altörjai 2359. sz. tkvben 1293. hrsz. ingatlanra 320 K., a 7769. hrsz. ingatlanra 14 K., a 7823. hrsz. ingatlanra 6 K., a 8232/2. hrsz. ingatlanra 14 koronában ezenel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok 1901. évi ap-

rilis hó 15-ik napjának d. e. 9 órakor Altörja község házána megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. évi LX. t. czikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi december hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében, a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. törvényszék, mint tkvi hatóság.

K.-Vásárhelyt, 1900. évi november hó 27-én.

Vajna,
kir. tvszki bír.

(47. 1—1.)

Hirdetések

olesó áron felvétetnek
e lap kiadóhivatalában.

B U T O R

készpénz fizetés mellett jutányos áron kapható

IFJ. JANCÓSÓ MÓZES butorraktárában

Kézdi-Vásárhelyen.

JANCÓSÓ GYULA kereskedő

ajánlja dusan felszerelt üveg, kőedény és porcellán edények, ételes-, theás-, kávé- és moccakészleteit, finom és ilesőbb minőségben. Nagy választékban függő- és asztali petroleum lámpáit. Ajándékoknak alkalmas díszmü- és galanterie áruk, játékszer, képek, képkeretlécsek, zománcozott pléh- és érc edények, mindennemű evőeszközök, konyhaberendezési cikkeit, valamint utazó bőröndök, gyermekkocsik, vasmosdóasztalok és fűszeráru nagyraktárát, melyeket első forrásból beszerelve, mint elsőminőségű, nem kislejtett (auschuss), árut jutányos áron bocsájt a tisztelt vevő közönségnek.

(28. 5—10)

Hirdetmény.

A Kézdivásárhelyi Kisegítő Takarékpénztár részvénytársaság igazgatósága közhírré teszi, hogy az intézetnél elhelyezett és ezután elhelyezendő betéti tőkék után folyó évi június hó elsejétől újabb intézkedésig 4½% **kamatot fizet.** A tőkekamatadót az intézet fizeti.

K.-Vásárhely, 1901. márczius 22-én.

(42. 3—3.)

Azigazgatóság.